

- ĐỒNG SÁNG TẠO KHÔNG GIAN SỐNG GẮN KẾT"
HẠNG MỤC IKI FAMILY RITUALS: THIẾT KẾ NGHI THỨC &
NÉP SỐNG GIA ĐÌNH
TÊN DỰ ÁN: GIA VỊ SONG HÀNH

1. Thực trạng

Mô hình gia đình ba thế hệ tại Việt Nam là một hệ sinh thái nhân học phức hợp, tồn tại song song hai nhu cầu đối lập: Nhu cầu hướng tâm và Nhu cầu ly tâm. Qua khảo sát và phân tích, các nhóm thành viên mang những đặc trưng hành vi và tâm lý chuyên biệt sau: Thế hệ Ông bà: Có xu hướng duy trì các thói quen sinh hoạt truyền thống, nhịp sinh học thức sớm - ngủ sớm, nhu cầu kết nối tinh thần cao thông qua việc truyền đạt kinh nghiệm sống và mong muốn chứng kiến sự trưởng thành của con cháu. Không gian yêu thích mang tính tĩnh lặng, kết nối với thiên nhiên để điều hòa sức khỏe thể chất và tâm lý.

Thế hệ Cha mẹ: Chịu áp lực lớn từ công việc bên ngoài xã hội, nhịp sống nhanh và thường xuyên rơi vào trạng thái căng thẳng. Nhóm này có nhu cầu cao về sự riêng tư để tái tạo năng lượng sau giờ làm việc, đồng thời mong muốn có những khoảng thời gian chất lượng để tương tác, giáo dục con cái và báo hiếu cha mẹ mà không bị quá tải.

Thế hệ Con cái: Tiếp xúc sớm với công nghệ số, nhịp sinh học linh hoạt và năng động. Trẻ có nhu cầu cao về không gian vui chơi, khám phá thế giới quan vật lý bên ngoài màn hình ảo, cần sự dẫn dắt cảm xúc từ ông bà và cha mẹ để định hình nhân cách.

Triết lý kiến trúc của IKI Village cung cấp một nền tảng hạ tầng lý tưởng để chuyển hóa không gian vật lý thành không gian hành vi: Sân vườn trong căn hộ, không gian sinh hoạt, không gian chuyển tiếp đóng vai trò như các "màng lọc" kiến trúc. Đây là vùng ranh giới giúp phân tách nhịp sống riêng biệt của các thế hệ, đảm bảo sự yên tĩnh tuyệt đối cho phòng ngủ của ông bà hay góc làm việc của cha mẹ, nhưng đồng thời là nơi lý tưởng để đặt các điểm chạm kết nối ngẫu nhiên

Qua nghiên cứu thực trạng, đồ án xác định 03 điểm đứt gãy cốt lõi gây suy giảm chất lượng hạnh phúc gia đình và đề xuất các nghi thức tương ứng để lấp đầy: Các thành viên có xu hướng "sống chung nhưng giao tiếp ảo", tập trung vào màn hình điện thoại cá nhân ngay

cả khi ngồi chung một không gian phòng khách. Người trẻ đi làm về muộn, trẻ em đi học thêm, ông bà sinh hoạt sớm dẫn đến việc hiếm khi có một hoạt động phối hợp chung có chiều sâu. Việc ép buộc các thế hệ phải liên tục tương tác dễ dẫn đến xung đột quan điểm. Thiếu không gian để kết nối một cách tự nguyện, không khiên cưỡng.

2. Concept tổng thể

Trong bối cảnh đô thị hóa và sự lên ngôi của kỷ nguyên số, mô hình gia đình đa thế hệ tại Việt Nam đang đối mặt với những thách thức lớn về mặt cấu trúc và tâm lý học hành vi. Nhịp sống hiện đại cùng sự lấn át của các thiết bị công nghệ thông minh vô hình trung tạo ra các "điểm đứt gãy" trong giao tiếp, dẫn đến xu hướng phân mảnh không gian sống ngay trong cùng một mái nhà. Bài toán đặt ra cho thiết kế trải nghiệm là làm thế nào để dung hòa được nhu cầu kết nối đa thế hệ mà vẫn tôn trọng đặc tính cá nhân và sự riêng tư của từng thành viên. Dự án Gia Vị Song Hành được nghiên cứu và phát triển nhằm đưa ra giải pháp kiến tạo nếp sống, giải quyết triệt để các xung đột vô hình này.

Triết lý thiết kế: Vận dụng phương pháp tiếp cận thiết kế dịch vụ và tâm lý học không gian, lấy sự cân bằng giữa hai trạng thái nhân học làm lõi kiến trúc hành vi:

Trạng thái động: Tổ chức các hoạt động lao động, tương tác vật lý chung nhằm tái tạo năng lượng tập thể và kích thích sự gắn kết tự nhiên.

Trạng thái tĩnh: Thiết lập các khoảng lặng chất lượng cao thông qua việc ngắt kết nối kỹ thuật số, định hướng các thành viên quay về tương tác chuyên sâu bằng cảm xúc và thính giác.

Mục tiêu chiến lược ứng dụng: Thay vì áp đặt các quy tắc sinh hoạt khiên cưỡng, hệ thống nghi thức sống của dự án đóng vai trò như các "chất xúc tác" sinh học được tích hợp vừa vận vào nhịp sinh học thường nhật của gia đình. Giải pháp này khai thác tối đa ưu thế kiến trúc của căn hộ, chuyển hóa một không gian lưu trú vật lý thuần túy thành một hệ sinh thái văn hóa gia đình bền vững, mang đậm tính bản sắc và giàu giá trị tinh thần.

3. Hệ thống nghi thức

Hệ thống nghi thức sống của dự án gia vị song hành được phân bổ mang tính chiến lược theo các biên độ thời gian (hàng ngày, hàng tuần, hàng tháng và các dịp đặc biệt) nhằm tạo lập một cấu trúc nếp sống có tính lặp lại và bền vững. Mỗi nghi thức được thiết kế dựa trên

sự đồng bộ giữa ba thành tố: Giải pháp không gian hành vi, Cơ chế tác động tâm lý và Giá trị nhân văn cốt lõi:

Nghi thức 1: Giờ Không Màn Hình: Thiết lập khung giờ cố định từ 20:00 đến 21:00 mỗi tối làm giai đoạn ngắt kết nối kỹ thuật số. Toàn bộ thiết bị di động cá nhân được tập trung tại locker bố trí ở khu vực sảnh căn hộ. Không gian phòng khách thực hiện kịch bản chiếu sáng chuyên tiếp: tắt hệ thống đèn neon cường độ cao, kích hoạt ánh sáng vàng ấm (Warm Light) tiêu chuẩn. Tại đây, các thành viên cùng tham gia nhóm hoạt động tương tác thực tế bao gồm trò chơi trí tuệ, đọc sách định hướng hoặc tổ chức trò chuyện với nhau. Giải pháp này triệt tiêu tình trạng "cô đơn công nghệ" trong môi trường gia đình hiện đại, tái cấu trúc không gian sinh hoạt chung thành một diễn đàn đối thoại chất lượng cao, thúc đẩy sự thấu hiểu sâu sắc giữa các thế hệ.

Nghi thức 2: Phiên Bếp Ấm: Khai thác trục không gian liên hoàn Sân vườn – Bếp mở của căn hộ vào sáng chủ nhật. Tiến trình được phân mảnh theo năng lực hành vi: nhóm Ông bà và Con trẻ phụ trách lên ý tưởng, Cả nhà đi mua sắm. Tối trưa, thế hệ lớn tuổi xử lý nguyên liệu thô từ vườn, thế hệ trung niên chịu trách nhiệm chế biến chính, và thế hệ nhỏ tuổi thực hiện bài trí không gian bàn ăn. Quá trình lao động nhẹ nhàng, có tính phối hợp cao tạo ra cơ chế chuyên tiếp tri thức và kinh nghiệm sống tự nhiên từ ông bà sang cháu nhỏ, đồng thời giải tỏa áp lực tâm lý cho nhóm lao động chính thông qua sự chia sẻ trách nhiệm.

Nghi thức 3: Góc Trà: Nghi thức vận hành theo nguyên lý tự nguyện và không áp đặt số lượng nhân sự tham gia. Mọi thành viên (từ người lớn tuổi đang nghỉ ngơi đến người trẻ vừa trở về sau giờ làm việc) đều có thể chủ động tiếp cận không gian này để thực hiện một chu trình giao tiếp ngắn hoặc thư giãn độc lập. Đáp ứng tính kết nối cộng đồng và quyền riêng tư cá nhân, tạo ra các "khoảng thở" cần thiết để tái tạo năng lượng tâm lý cho mỗi cá nhân.

Nghi thức 4: Ngày Nghỉ Xanh: Tối ưu hóa ngày nghỉ cuối cùng của chu kỳ tháng để triển khai hoạt động tái tạo cảnh quan quy mô gia đình. Các thành viên đồng loạt tham gia vào quy trình bảo dưỡng không gian sống: tổng vệ sinh cơ học căn hộ, cải tạo thổ nhưỡng cho hệ thực vật sân vườn, và thực hiện hoạt động thiết kế xanh - tái chế phế liệu sinh hoạt thành đồ trang trí nội thất. Định hình và nâng cao ý thức trách nhiệm tập thể trong việc gìn

giữ nếp nhà, đồng thời định định kỳ làm mới vi khí hậu và thẩm mỹ kiến trúc của không gian lưu trú.

Nghi thức 5: Hương Vị Kỷ Niệm: đòi toàn bộ các tương tác kỹ thuật số sang hình thức tương tác vật lý trực tiếp trong các ngày lễ kỷ niệm hoặc sinh nhật thành viên. Nghi thức yêu cầu các thành viên phối hợp chế biến các thực đơn mang tính biểu tượng văn hóa riêng của gia đình và tự tay hoàn thiện các ấn phẩm lưu niệm bằng phương pháp thủ công. Tối đa hóa tính cá nhân hóa trong văn hóa gia đình, thiết lập các cột mốc thời gian giàu cảm xúc nhằm lưu trữ và bảo tồn các ký ức độc bản của mô hình sống ba thế hệ qua các chu kỳ năm.